

Юсуф Жумаев

ХАЁЛОТ МАНЗАРАЛАРИ

Тошкен
Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат назарияси
1988

www.ziyouz.com kutubxonasi

Уз2
Ж 87

Д 4702570200—194
М352(04)—88

Долг 88

© Гафур Гулом номи-
даги Адабиёт ва санъат
нашриёти, 1988 й.

* * *

Яширмайман, кун-кеча,
Кўп жонларнинг бадсамар
Нажликка ёрлигини.
Эл қалбини тилганча,
Унутиб юбордилар
Кремль борлигини!

Чинормиз деди чўплар,
Юрди нодонлар отда,
Ўртаганча дилимни.
Меҳрсизликда кўплар,
Қолдириб кетди ортда,
Ҳатто амир Олимни...

Келди поклар куни ҳам:
Ҳақ билан бўлди таъмир —
Юракларнинг парканди.

Нажликка берар барҳам,
Партсъезд — Октябрь
Инқилобин фарзанди!

Бобомни қилгандек шод,
Буюк «Аврора» саси —
Адолат берган пайгом.

Мени айлади дилшод,
Кремнинг нафаси —
Съезддаги ҳар калом!

Чанг дарахтни босса гар,
Кўргач, дилбар баҳорни
Қолмас ундан зарра из.

Юртим — каттакон шажар,
Танидаги ғуборни,
Ювиб ташламоқдамиз!

Бизнинг шевамиз дўстлик,
Неча халқ, неча миллат —
Битта элга айланган.

Барқарор бўлди тузлик,
Бу кун бутун мамлакат —
Кремлга айланган!

Ғанимлар, тутинг ёдда:
Қимки бизга отса санг, —
Тоабад хорлигини.

Ичдамисиз ё четда,
Қайда бўлманг, унутманг,
Кремль борлигини!

* * *

Қайдаки интилиш бор тузлик сари, эрк сари,
Қайдаки қулай бошлар ҳақгўйга тикланган дор,
Ваҳим ичра бақироқ юртим мухолифлари
Дейдилар: — Уша ерда Москванинг қўли бор!

Уларга қолса буткул дунё бўлса жаҳаннам,
Учоғин тўлдирсалар гўдакларнинг кулидан.
Кунпаякун бўларди, аллақачон бу олам,
Улар ҳайиқмаганда Москванинг қўлидан!

Башарни фашизмдан қутқариб қолди шу қўл,
Шу қўл атом жабридан элларни қилди озод.
Шу қўл боис ям-яшил чопон кийди Мирзачўл,
Шу қўл боис кубалик кастрочилар дилшод!

Беканор очун учун Москва дасти тиргак,
Москва дасти йўқми, олам ишлари вожгун.
Москва, қўлинг бўлсин, мудом қиламан тилак,
Ўзбек пахта хирмонин толаси каби узун!

Шу қўл узун бўлсин деб қон кечган ўктам Чапай,
Бўлган не-не жувонмард Набиевлар жувонмарг.
Сибирь миллион неъматин юртга берар

пайдар-пай,

Қозоқ ери дон берар ҳар қаричдан бир этак!

Шу даст узун бўлсин деб, Собир Раҳимов адо,
Ҳабиб Абдулла қисқа умрин ўткарди бедор.
Бир ёнда Жайхун фидо, бир ёнда Сайхун фидо,
Йироқдир ҳаловатдан қадоқ қўллик пахтакор!

Биз ўзбеклар шу қўлнинг зафарларидан шодмон,
Танлаганларданмиз-ку улуғ Ленин йўлини.
Сени севганим каби севаман, Ўзбекистон,
Қардошлик узайтирган Москванинг қўлини!

ЧЕРНОВИЛЬ АЭСИ

Мухолифларга

Арслон танидан тўкилса бир тук,
Қуёнлар дилхушдир, тулкилар дилхуш.

Боғдан чалиб кетса бир барғни совуқ,
Шодумон қарғалар, шодумон бойқуш.

Бизга Чернобилда панд берди қисмат,
Севинманг, ғайирлар, қиламиз таъмир.
Лекин тиклай олмай ўтарсиз албат:
Авария бўлган сизларда меҳр!

Чиндан адолатга бўлсангиз ҳариф,
Нечун дод демайсиз, гувоҳдир офоқ;
Харисхоналарга жойлашган мағриб,
Авария бўлган сизларда ахлоқ!

Сиз — Гитлер қилганда Брестни ишғол,
Рус адо деганлар қавмига авлод!
Маслакка дарз кетса, тикланмас, бадҳол,
Авария бўлган сизда эътиқод!

Башар асабини қиласиз шикор,
Ёлғон — барингизнинг дояларингиз!
Қудрати қолмаган, тузалмас зинҳор:
Авария бўлган ғояларингиз!

Ўрмон ёниб кетса топилар чора,
Чора бор мабодо бузилса АЭС.
Тузата олмайсиз, бўлманг овора,
Авария бўлган жамиятингиз!

Насибангиз кулфат, жойингиз турбат,
Фақат биз яшаймиз оламда пойдор.
Воис: — Руҳимизга бергувчи қувват,
Қалбимизда ЛЕНИН — АЭСимиз бор!!!

ДЕВОРСИЗ ТУРМАЛАР

Негр Кинг авлоди инграр, имдод йўқ,
Фуссалар ўтида қалблар — қовурма.
Халқ учун мамлакат, Вашингтон,

Нью-Йорк...

Деворсиз турмадир, деворсиз турма!

Толесиз ҳиндулар бошида хатар,
Айрилган аждоди яшаган ердан.
Озод дунё, дея аталган кишвар,
Баттар Бухенвальддек концлагердан!

Гарчи бенишансан, гарчи миршаблар,
Тепангда милтиқли, турмайди ҳечам,
Ҳақни айтолмасанг, дилда ғазаблар,
Деворсиз турмадир сен учун олам!

Глобусга боқиб бўлганда огоҳ,
Жисмимни чўмирган бало-қора тер.
Баъзи юрт, чегара чизиқлари, оҳ,
Деворсиз турманинг деворларидир!

Аркони давлатдир — жаллодлар аҳли,
Дамингни ичга ют, нечун деб сўрма.
Сен учун, нотавон Альенди халқи,
Чили — Чили эмас, деворсиз турма!

Жувонмарг синглимни этмасман унут,
Башарнинг очилган бир кўзи эди.
Кўкда ёндирилган Саманта Смит,
Деворсиз турманинг маҳбуси эди!

Ҳақни айтолмасанг, олам ғамхона,
Ҳалб зада ҳаттоки қуёш, ойидан.
Юртдошлар, қисматга айтинг шукрона,
Ўпиб глобуснинг қизил жойидан!..

ҲАЛҚНИНГ ФУРҚАТГА РОЗИ...

Ахтарасан сен мени гирён,
Каслар — кўлмак, мен эса чўғман.
Тополмассан, ўтарсан сўзон,
Бу одамлар ичида йўқман.

Мен — эл дея дили кабоблар,
Мен — донишлар хайлиман ахир.
Булар кимлар — аҳли каззоблар,
Аҳли жоҳил, аҳли тамагир.

Мен — эрк учун исёнкор тоvon,
Сарбадорлар сулоласиман.
Булар кимлар — хайли нотавон,
Хуркиб яшар ўз соясидан!

Мен субутга, диёнатга ёр,
Юрагимда муқим футуват.
Булар кимлар — бир сурук гаддор,
Ўз қорнини ўйлайди фақат!

Мен — ҳақгўйни юртга паноҳ деб
Балолардан тўсаётганлар!
Булар кимлар — маснад деб, жоҳ деб
Бир-бирини осаётганлар!

Йўқман дўсту-ёронлар ичра,
Йўқман элу-уруғингда ҳам.
Бўлган эмас инсонлар ичра
Каминани учратган одам.

Мени топмай Навоий нолон,
Мени топмай Машраблар мискин.
Бор бўлсайдим сақлардим омон,
Ўқдан учиб кетмасди Пушкин.

Қалбингдаги нафрат кучидан
Қалтирайсан, ҳақ учун тугсан.
Ахтармагил булар ичидан,
Бу одамлар ичида йуқман!

ЖАВОБИНИ КУТАЕТГАН СҮРОҚ

Тенгдошлар, қолмадик, ҳеч вақт оч-юпун,
Зор-зор йиғламадик, гамга ботмадик.
Жўякдан чиқмасдан мудом биз учун
Ота Ўзбекистон қилди оталик.

Бахтимизни ўйлаб қадди эгилган,
Ҳар йили кўтариб тоғлардек хирмон.
Бизга миллион карра оталик қилган
Ватанга, фарзандлик қиламиз қачон?!

БИР УСТОЗГА ДЕГАНЛАРИМ

Бурнингиз осмонда, димоғдор устоз,
Бурнингизга кўкда нима бор, устоз.

Бурунга эргашиб кўкда юрибсиз,
У сизни қилади бир кун хор, устоз.

Мендан ўзингизни баланд оласиз,
Қалбингизда кибр устивор, устоз.

Ҳазрат Навоийни олингиз ёдга,
Шогирдларга нечор гамгузор, устоз.

Дардлашинг мен каби укалар билан,
Кўксимда она халқ пойидор, устоз.

Менимас, шу халқни менсисангиз-чи,
Буюк дардмандларга халқим зор, устоз.

Рост бўлса, элим деб жаврашларингиз,
Бурнингизга кўкда нима бор, устоз?!

ЛЕНИН ПАРТИЯСИГА

Менинг қондош-жондош жўраларим бор,
Улар оҳ урганда гирён бўламан,
Лекин куним қолса ўшаларга гар,
Гапнинг пўскалласи, очдан ўламан!

Тутинган акам кўп, жонимдан авло,
Магар ҳасрат чекса, гирибоним чок.
Лекин, қолса улар дастида ҳаво,
Ҳавога зорланиб бўларман ҳалок!

Сенинг мавжудлигинг — бошимдаги тож,
Қувонч ашки билан умрим йўғрилган.
Толеим — дўстларга эмасман муҳтож,
Толеим — оламда Ленин тугилган!

ЎЗБЕКИСТОН СУВРАТИ

Кўз олдимда, қачон ўй сурсам,
Ажинли юз, қабариқли қўл.
Ярим тунда қайтарди отам,
Тердан энгил-боши жиққа ҳўл.

Болаликдан қолган хотирот,
Ўйларимни ошиён этган.
Йўриғингдан нолонман, ҳаёт,
Болалик ҳам, отам ҳам ўтган.

Жоним бўлиб ҳижронга банда,
Яшарканман ғам ютган кўйи.
Ҳамон кимдир ўзбек деганда,
Димоғимда ўша тер бўйи!

Ёймоқ лозим барча ёқларга,
Бу хокисор ҳалқим шуҳратин.

Солмоқ керак бор байроқларга,
Терга ботган деҳқон сувратин!

Демасинлар қайда ва қай дам,
Ўзбекистон деганда, нуқул
Кўз олдимга келади отам,
Тердан энгил-боши жиққа ҳўл!

АЛДАНГАН ДҶСТГА

Қошингда қанчалаб беллар букилди,
Тулки ҳам эгилди, шер ҳам эгилди,
Ишонч кўзларингни басир, кўр қилди,
Биродар, уларга нега ишондинг?!

Алданиб сийладинг баъзан лодани,
Билмай мақтар эдинг сарв деб ходани,
Бўрига ишониб бердинг подани,
Биродар, уларга нега ишондинг?!

Дўст гамида ёнди жону-танларинг,
Ғаним — издошим деб қувонганларинг,
Сени бадном этди ишонганларинг,
Биродар, уларга нега ишондинг?!

Мардман деб помардлар ургач кўкракка,
Бир улур ҳикматни тугдим юракка:
Ишониб бўлмайди халқдан бўлакка,
Биродар, уларга нега ишондинг?!

* * *

Тепаликда туриб бемалол
Менга газаб сочасан мудом.
Овозингдир умримга завол,
Овозингдир асабимга дом.

Чархи дуннинг иши йўқ, нечук,
Тиним билмай ҳурганинг билан.
Мендан баланд эмассан, кучук,
Тепаликда турганинг билан!

ҒАЛАТИ КАСАЛЛИК

Сенда бир хасталик беомон, офоқ,
Сино ҳам бўлмаган, ундан хабардор.
Не-не жонлар шаънин қилгувчи тупроқ,
«Шоирлик ҳаваси» аталган дард бор.

Қутурган ит қопса, давоси мавжуд.
Юрак панд берганда, топилар чора.
Фақат бу дард қилур, одамни нобуд,
Фақат бу дард оғир, бу дард бечора.

«Шоирлик ҳаваси» баттардир рақдан,
Одамни минг кўйга солишга қодир.
Бу дардга чалинган, дод, сен фалақдан,
Ўзин бемор эмас, санайди шоир.

Томликлар ёзади бўйи баробар,
Тинч қўймас қилмасанг нишондан карам.
Уст-бошин тўлдириб ташласанг агар,
Қани, осгин, дейди пайпогимга ҳам.

Бекор муолижа, бекор тарбият,
Чора тополмайин овора мардум.
Дардига шифо бер, ўзинг, табиат,
Ҳозирча бу дарднинг давоси — ўлим!

ИШҚИ АБАДГА...

Сени ҳаёлимдан юлолмади вақт,
Келиб-кетаётган замонлар билан.

Дилим масканингдир мудом, тоабад,
Иши йўқ пок, нопок давронлар билан.

Ортимда, ортингда гийбатлар бўлди,
Маломатлар бўлди, тухматлар бўлди.
Бошимда ҳамиша кулфатлар бўлди,
Номинг йўқланаркан бўҳтонлар билан.

Сени хор деганинг ўзи хор, гулим,
Сени мор деганинг ўзи мор, гулим,
Ишқинг юрагимда устивор, гулим,
Ишим — сени ёдлаш армонлар билан.

Гарчи ҳукм ўқирлар: «унут, бенаво»,
Лекин хомам айлар отингни иншо.
Шундоқ номлар бўлар, уларни ҳатто
Йўқотиб бўлмайди фармонлар билан!

КУРСИПАРАСТГА

Онаниг ҳам, отаниг ҳам курсидир, шўрлик,
Курсидир имонинг, дўст-ёронларинг.
Сен учун курсидир — адолат, ҳурлик,
Курсидир — ҳамдардинг, соябонларинг!

Юрагинг ўшадир, жигаринг ўша,
Уша жон-жаҳонинг, танлаган йўлинг.
Кулдузинг, оқшоминг, саҳаринг ўша,
Ўшадир юзларинг, ўшадир кўлинг.

Курсини ўйлайсан баҳор деганда,
Курсидир кўкламинг, гулинг, чақмоғинг.
Курсини ўйлайсан шиор деганда,
Курсидир — шиоринг, курси — байроғинг!

Курсидир ўтмишинг, келажагинг ҳам,
Миллатинг курсидир, ватанинг — курси.
Кунингни кун десанг, эй, бадбахт одам,
Кунларинг қурсин эй, кунларинг қурсин!

ХОРИЖНИ МАҚТАГАН САЙЕҲГА

Дедингки, хорижда матолар рангин,
Енгил машиналар чидамли, арзон.
Бинолар бардошли, қоялар бикин,
Дангали, у ёқда яшамак осон.

Ўзбекистон борми хорижда, айтгил?
Ўзбекистон бўлса, ҳақсан, бегумон.
У йўқ жойда, менга яшамак мушкул,
У бор жойда, менга яшамак осон!

* * *

Отам эккан толлар... сояси қуюқ,
Дилимга сизмайди дилим ноласи,
Гарчи бузрукворим орамизда йўқ,
Лекин бизга паноҳ ҳамон сояси.

Мана, асраётир гармселлардан,
Саратондан асрар, ёлғиз дўст — анис.
Изсиз нечаяпмиз барча йиллардан,
Ҳамон оталарнинг соясидамиз!

* * *

Ўғлонлар ўстирдинг, дилда матлаблар,
Бу йўлда жафолар чекдинг, толмадинг.
Бергансан, онажон, юртга Машраблар,
Бердингу ва лекин асрай олмадинг.

Барчаси нокаслар дастида адо,
Барчасин осдилар... сен-чи, гофил, жим...
Асрай олмасанг ҳам майлига, аммо
Юртимга Машраблар бериб тур, халқим!

МАДАДКОР

Партия қаёқда? Уни қидириб,
Масковга боришинг энди шарт эмас.
Дардингни айтавер, ёнингга келиб,
Кўнглингни сўрайди ҳар зум, ҳар нафас!

Кабинетдан кетиб, айлаган маъво
Халқнинг орасини, ошно ҳар жонга.
Элни тингламакка чиққандек гўё
Ленин Кремлдан Қизил майдонга...

Кеча кўкрагига нишонлар тақиб,
Сандиқ тўлдирганлар унга бегона.
Не-не курсиларда ёлгонни боқиб,
Ҳақни ўлдирганлар унга бегона.

Унга бегонадир қайдадир ҳамон
Фақат чўнтагини ўйлаётганлар.
Унга бегонадир бадликка шодмон
Қўл бериб, адлдан сўйлаётганлар!..

Ишчининг дардини тинглаётир у,
Завод дастгоҳининг ёнида бу чоқ.
Далада деҳқонни англаётир у,
Безовта қалбига тутганча қулоқ.

Ҳалоллар дилига бағишлар қувват,
Энди ерга тегмас ҳақгўй кураги.
Бу кун кабинети — бутун мамлакат,
Бу кун кабинети — элнинг юраги!

Неки дардинг бўлса, айтавер тикка,
Халқнинг орасида мададкоримиз —
Саккиз юз етмишда Симбирскида
Туғилган фидойи бузрукворимиз!

ҲАЛИ КУЗИ ОЧИЛМАГАН КУЧУКБАЧЧАЛАР ҲАҚИДА ШЕЪР

Қуёш ботиб кетар, ботади ҳиллол,
Кунлар ўтаверар, ўтар кечалар.
Тунми-кунми бепарқ, ухлар бемалол
Кўзи очилмаган кучукбаччалар!

Биров рост сўйлайди, бировлар ёлғон,
Баъзан тулкиларга қолар кўчалар.
Барига бепарво, яшар беармон
Кўзи очилмаган кучукбаччалар!

Оналарин талар бегона кўппак,
Шўрликка тош отар неча-нечалар.
Идрокдан қисилган, не боис, фалак,
Кўзи очилмаган кучукбаччалар!

Яшашга ҳақлидир фақат бедорлар,
Ҳаққи бўлмаса-да яшар қанчалар:
Хобга гирифтормлар, лоқайд жондорлар —
Кўзи очилмаган кучукбаччалар!

* * *

Мунча чўзилмасанг, эй сен, қора қиш,
Хасдаги қордан то булутларгача.
Мақсадинг барчани бўйсундириш,
Мусичадан тортиб бургутларгача!

Еру кўкка қанчалик дағдаға қилма,
Қуёш бош эгмайди ~~сенга~~ бегумон.

Қанчалик қутурма, қанча чўзилма,
Баҳор бўлолмайсан ҳеч вақт, қаҳратон!

ҚИШДАГИ ДАРАХТГА

Яраганди қайси кунингга,
Нега мунча сажда этасан?
Ерга уриб илдизларингни,
Қарғаларни бошда тутасан.

Тақдиригга бепарқ барчаси,
Кўнглини хушлаб, тарк этар-кетар.
Кўтар-кўтар қилма уларни,
Илдизларни бошингга кўтар!

* * *

Кеча саҳнамизда аёл ролини
Ўйнашга аёллар йўқ эди... эртак.
Улама соч билан қилиб йўлини
Аёллар ролини ўйнарди эркак.

Энди-чи... томоқдан ўтмайди нафас,
Очқагунча боқсам ўртар хаёллар:
Эркаклар ролига эркак топилмас,
Эркаклар ролини ўйнар аёллар...

* * *

Пешонангга ажин тушгани сайин,
Гуссали-гуссали ўйлар сурасан.
Ажин туюлади сўнгги йўл бикин,
Ўзингни энг сўнгги йўлда кўрасан.

Нимадан кўрқасан?! Нега чўкдинг тиз?!
~~Англамай кимга...~~ шуморлигини.

Эслатиб туради манглайдаги из
Пешонангда сўнги йўл борлигини.

* * *

Оғочдан ясалган қафас бир пайтлар,
Кейинроқ темирдан этилди бунёд.
Озодлик йўлида чекканча дардлар,
Қафаслар ичида юрди одамзод.

Поездга шошамиз, шошамиз ишга,
Соат измидамиз энди ҳар нафас.
Ўхшаймиз қафасда ўлтирган қушга,
Оҳ, бу кун ясалган фурсатдан қафас.

ИСКОВУЧ ИТЛАР

Муин Бисисуға

Қайдадир, қачондир, нимадир йитса,
Ўғрини ушлайди исковуч кучук.
Наҳотки шоир ҳам ўғрилик қилса,
Изида итлар бор шоирнинг нечук?!

Ғафлатни йўқотдинг халқингдан, шоир,
Ғафлат боқий эди шеър бўлмаса ғар.
Йўқотдингми, демак, энди бир умр,
Ортингдан қолмайди исковуч итлар!

КУЛ ИЧИДАГИ ЧУҒНИНГ ДЕГАНЛАРИ

Оҳ, теграмда кул эмас,
Чўғлар бўлсайди қани.
Учогимиз бўларди
Фақат олов маскани.

Чўғман кулнинг ичида,
Эгаллаган ҳар ёқни.
Оҳ, бир ўзимга қийин,
Кул босмоқда ўчоқни...

ДУКОНДА

Ярми чин, ярми...

Ҳайкалчалар дўкони бу,
Улкан зотлар тутқун, мискин.
Блок дилин эзар қайғу,
Сукут сақлаб турар Пушкин.

Сотувдадир не-не даҳо,
Даҳр жабрин тотмоқдалар.
Оҳ, кимлардир жим, бепарво
Шоирларни сотмоқдалар.

БҮРИ

Бўри судрар экан ўлган йўлдошин,
Шер деди: бандалик, ўкинма зинҳор.
Қайга кўймоқчисан бечора лошин,
Магар олис бўлса, бўлай мадақор?

— Бирга ов қилардик, ёдимга солма,
Жафокор фалакка лаънатлар дейман.
Буёвин сўрасанг, йўлингдан қолма,
Қулайроқ жой топиб мурдасин ейман!

НАСРИДДИН АФАНДИНИНГ БУХОРОДАГИ ҲАЙКАЛИ ҚОШИДА

Мозий — тунгги йўлдан заққумлар ютиб,
Халқингнинг нажоти — юрагинг билан,

Бизнинг замонларга келгансан етиб,
Ягона йўлдошинг — эшагинг билан.

Ёнингда на мурид, на бирор ҳариф,
Ёлғизсан, ёлғиз пок жонлар бари ҳам.
Бу фалак ишлари ҳамиша ғариб,
Шўрлик, тополмабсан бирорта ҳамдам.

Халқим, деганларни халқ қўяр ёлғиз,
Мана: йўлда Манраб йўлдоши бир хар.
Лекин ёлғиз эмас дунёда ҳарис,
Лекин ёлғиз эмас Офоқхўжалар...

Қўлимдан келгани — қалбни ўртамак,
Кулсанг, кўксинг аро бўзлар юраклар.
Эсиз, йўлдошинг йўқ эшакдан бўлак,
Донишларга йўлдош фақат эшаклар!

ЧАҚИНЛАР

Келмоқда ларзага замин ва осмон,
Бир нафас қадалсин кўкка нигоҳлар.
Гуноҳкор зотларга бўлиб беомон,
Кезмоқда чақинлар — буюк арвоҳлар.

Бир оёғи ерда, бири самода
Мажнуннинг арвоҳи мағрур юради.
Кимдир эрмак билган ишқни дунёда —
Мажнуннинг арвоҳи уни уради.

Ғийбат бандалари учрайди гоҳо,
Ажаб, излайдилар ҳатто нурдан чанг.
Улим тўшагида энг сўнги Яго —
Отелло арвоҳи урмоқда, қаранг!

Шеър нима, юракка сиғмаган севинч,
Шеър нима, юракка сиғмаган алам.
Алишер арвоҳи қўярмиди тинч,
Кимдир нафс йўлида ушласа қалам.

Қоча олмас, ҳатто бўлса ҳам худо
Арвоҳлар дастидан, ҳеч пайт айбдор.
Улар чарх уради ахир ерда то —
Кўкка қадар тиклаб олов билан дор.

Чили, асло бўлмас толеинг забун,
Ҳақиқат деганнинг бахти мангу оқ.
Минглаб Сальвадорлар арвоҳи бугун
Фашизм бошига солмоқда сиртмоқ.

Кураш майдонида буюклар ҳамон,
Адолат ғамида буткул огоҳлар.
Гуноҳкор зотларга бўлиб беомон,
Кезмоқда чақинлар — азиз арвоҳлар.

БИЗНИНГ БОҒИМИЗ

Бизнинг боғимизда чинорлар сийрак,
Бизнинг боғимизда тўнкалар бисёр.
Тўнкалар дастидан ўсолмай ҳалак,
Жой, сувдан қисилган ниҳолчалар бёр.

Сийрак чинорлар-чи, чинорлар ажаб,
Ниҳоллар ҳолига бепарво, баланд.
Маскани беклор, ўсарлар яйраб,
Япроқлари қуёш нурига пайванд.

Чинорлар бепарво, тўнкалар золим,
Бенажот ниҳоллар — боғларнинг нақши.
Бир тўда тўнкалар бўлса-да ҳоким,
Ҳар қалай, боғимиз бўлгани яхши.

Кўк ва Ўзбекистон иккови касбдош,
Касбдош бўлганидай дугор билан най.
Оламга нурларин сочмоқда қуёш,
Зарафшон оламга тилло сочгандай!

Осмону юртимнинг бағрин қўрлари
Сарҳадсиз очунни обод этмоқда.
Наатқон оламга офтоб нурлари
Гозгон мрамаридек тарқаб кетмоқда!

Фалак ва Ватаним мудом мўътабар,
Фалак ва Ватаним ҳар ишда шерик.
Шамси ер юзини айлар мунаввар,
Қоравул қўйларин антиқасидек!

Бўлар ҳар бирини бир офоқ деса,
Лекин битта фарқ бор, икки жаҳонда,
Осмонда биргина қуёш бор бўлса,
Минглаб қуёш бордир Ўзбекистонда!

ТАҲРИРЧИЛАРГА

Ҳазон бўлди кузнинг таҳририда гул,
Энди на яшилдир, на бўйида эрк.
Дарё оқимини таҳрир этар чўл,
Бизлар Қодирийини таҳрир этгандек.

Баҳор таҳририга берилсин чечак,
Майли, таҳрир этсин дарёни уммон.
Сенга ким қўйибди таҳрирни, кузан,
Дарё таҳририни бас қил, биёбон!

НУРЛИ ОРОЛЧАЛАР

Оташни босгандек беомон музлар,
Осмонни тун босса, гар йитса зиё.
Зулматга ўчма-ўч кўкда юлдузлар —
Нурли оролчалар бўлади пайдо!

Тунлар ҳар бирига тиккан сайин кўз,
Гоҳ алам ютаман, гоҳ қолгум масрур,
Зулмат ўраб олган минг карра, афсус,
Зулмат йўқотолмас минг карра шукр!

Она-Ер ҳақида ўйларга толсам,
Идрок бир ҳикматни этади талқин:
Наинки кечаси, ҳатто кундуз ҳам,
Тун босган осмонга ўхшайди Замин!

Битта ҳақгўй Пушкин туғилгунча то,
Токи туғилгунча битта Нодира,
Миллионлаб туғилар балки Насрулло.
Нопоклар ичида яшар бокира.

Сангзорларда битган гиёҳлар мисол
Ҳақгўйлар камёбдир дунёда, ахир,
Улар заминдаги зулматга завол,
Заминдаги нурли оролчалардир!

Нурли оролчалар — Қодирий, Ойбек,
Умрлари қуёш умридан фузун,
Нурли оролчалар — Амриқода эрк
Байроғин тиклаган Фиделлар бу кун!

Ҳар бад қирқмоққа шай уларнинг пайин,
Барини ютмоқчи зулумот қаъри.
Нурли оролчалар боқийдир лекин,
Озодлик ороли — Куба сингари!

Зулмат ғов бўлолмас шуъла шаҳдига,
Зулмат шамсга қарши қўзғолган чанг-ку.
Осмоннинг бахтига, замин бахтига
Нурли оролчалар бор бўлсин мангу!

* * *

Жонимдан ўзга ёри вафодор топмадим.

Бобирга

Дўстим кўп: хирмонга қўнган қуш бикин,
Ехуд бугдойзорда беадад ўроқ.
Дўстларим пайимни қирқади секин,
Дўстларим йўлимга қўяди тузоқ.

«Мана сенга меҳр», дейдилар, шитоб
Сас келган томонга ташлайман қадам.
Тузоққа илинар оёғим шу тоб,
Шодон қийқиранлар ҳабибларим жам.

Келар дўстларимдан карвонлар қатор,
Бари ғам юкининг теваларидир.
Мен қоғозга битган ҳар қандай ашъор
Тилкаланган қалбнинг меваларидир!

Сохта дўст алами, борми адоғинг?
Сохталиқ оламда кулгани-кулган.
Ғаним, кечиккансан, сизмас тузоғинг,
Дўстлар тузоғидан йўлларим тўлган!

МУСОФИР

Маъруф Жалилға

Кимларнинг ичида юрибсан маъюс,
Сен яхши биласан, нотавон шоир.
Бекорга тўкилмас хомангдан афсус:
Сен ётлар ичида юрган мусофир.

Мисоли кийиксан, тегрангда морлар,
Билмаслар, юрагинг нақадар улуг.
Шоирни суяди эртаси борлар,
Булар ўткинчилар, эрталари йўқ!

Дилларин ўртамас Ватан ташвиши,
Қачон қайғурибди Ватан деб тўда.
Бевафолик экан буларнинг иши,
Янчилган бошоқдек бағринг афтода.

Унвон деб бир-бирин пайини қирққан
Бадният зотлардан тўлгандир атроф.
Оҳ, улар ҳеч қачон англамас экан:
Кўкда беунвон ҳам буюқдир офтоб.

Асли жойинг эмас булар ораси,
Бегоналар ичра музтар, сарсонсан.
Сен — кўҳна Туроннинг дардманд боласи,
Сен — ахир тимсолда Ўзбекистонсан!

Қалбинг тилкаланган олам ғамидан,
Тилкаланган, лекин нақадар нодир.
Сен ахир Мангулик одамидирсан,
Ўткинчилар ичра юрган мусофир!

ҚАЙТА ҚУРИШ ҲАҚИДА

Юрт бўлсин деб покиза,
Бизга кураш муроддир.
Қалблардан ҳар ғиштгача
Қайта қурмоқ муроддир.

Ёвлар мўл йўлимизда,
Бағрларин тиламиз.
Алқисса, юртимизни
Дарвозали қиламиз!

ГОФИЛ КИЙИКЛАР

Қутурган ит ўлди,
Кийиклар хуррам.
Юрт бизники бўлди,
Дея хотиржам.

Шўрлари қуриган,
Билмаслар, ёмон.
Ит устида юрган
Бургалар омон.

ШОИРЛАРГА ОЧИҚ ХАТ

Бу йил сув кам бўларкан,
Шеър битманглар, шоирлар.
Бор сувни ҳам шеърларга
Сарф этманглар, шоирлар.

Ҳар бир мисрамиз сувдир,
Сувдир ҳар бир шеъримиз.
Ашъор ёзсак, саҳродек
Чанқар она-Еримиз.

Жайхун суви бор-йўғи
Бир дostonга этгулик.
Сайхун сувин жамласак
Битта тўртлик этгулик...

Келгуси йил мабодо
Мўлроқ-мўлроқ ёгса қор,
Тенг ярмин юртга бериб,
Ярминя қиламиз ашъор.

Тошқин Аму сувидан
Қонса бутун дала туз,
Сирни боглаб Тошкентга —
Дўрмонга қайтарамиз!

Шеър йили эълон қилиб,
Дилимизни хушлаймиз,
Сувчи насрчиларнинг
Бошларига муштлаймиз.

«Адабиёт газетин»
Қўл қилиб чўмиламиз.
«Шарқ Юлдуз»у «Ёшлик»ни
Сув омбори қиламиз.

Шўрлик муҳаррирларга
Туганмас азоб бўлар.
Нашриёт — дарё, ношир
Акамиз мироб бўлар...

Бу йил эса сув камдир,
Шеър битманглар, шоирлар.
Бор сувни ҳам шеърларга
Сарф этманглар, шоирлар!

ШОИРНИ ЕДЛАБ

*Ҳазратим, очликдан ўлдим,
егани нон бер меъза.*

Гулханий

Амирлар ўғридир, ҳаммаси комрон,
Қозилар ўғридир, бари бахтиёр.
Тўралар олдида тўкин дастурхон,
Фақат шоир яшар парча нонга зор.

Дунё адл истар, бағрида умид,
Тупроқ соғингандек наврўз-нодирин.
Беҳисоб ўғрини боқаётган юрт,
Очдан ўлдиради уч-тўрт шоирни!

ЎТСИРАГАН УЧОҚЛАР

Бу уй кимнинг уйи, бунда ким яшар,
Ҳеч бир суриштирмай, айларман баён.
Қозони кун бўйи қайнаса агар,
Демакки, бу уйда яшамас деҳқон.

Ҳафталаб далада қолиб кетади,
Ҳеч ким буюрмайди, сарбон — виждони.
Ўчоғи ўтсираб уни кутади,
Ҳафталаб қайнамас баъзан қозони.

«БАЪЗИ ДУСТЛАРИМГА» ТУРКУМИДАН

Тунда тунни кун деган,
Кундуз тунни тун деган,
Дўстларим, рўмол боғланг!

Деёлмайсиз тоғни-тоғ,
Чўлни-чўлу, боғни-боғ,
Дўстларим, рўмол боғланг!

Ёв билан базм қурган,
Боболарга тупурган,
Дўстларим, рўмол боғланг!

Яшайсиз нафсга ғулом,
Вефарқсиз тонгми ё шом,
Дўстларим, рўмол боғланг!

Нажликка паноҳмисиз,
Гадомисиз, шоҳмисиз,
Дўстларим, рўмол боғланг!

Қанчалик керманг кўкрак,
Сизга ярашмас телпак,
Дўстларим, рўмол боғланг!

* * *

Айланиб турибди беқўним фалак,
У — умр ўгриси, юлғич, кушандам.
Алдоқлар, ҳар қачон бахтдан сўйламак,
Қароқчи қўлида турганда олам.

Кеча ёшлигимнинг даврони эди,
Бугун-чи, ўткинчи умр поёни.
Кечаги кўк — баҳор осмони эди,
Бугунги осмон-чи, кузнинг осмони!

Ганимлардан бешафқат, баттар,
 Юрак, бағрим ичимдагилар.
 Бевафо ёр, алдамчи дилбар,
 Васли дея зугумлар қилар.

Туннинг ранги оқарар, унам —
 Тортган оҳу-саҳарларимдан.
 Евдан эмас, бошимга ўлим
 Келар юрак, жигарларимдан!

ШОИР ДЎСТЛАРИМГА

Кунлари михланиб кабинетларга,
 Тушлар не ёзсам деб, ўй сурасиз, жим.
 Шеър излаб кетасиз хилват кенгларга,
 Шеър ёзолмай қолган шоир дўстларим!

Ўйлайсиз: шеърят хилватлардадир,
 Тундаги кимсасиз бекатлардадир.
 Йўқ, асл шеърят эгатлардадир,
 Шеър ёзолмай қолган шоир дўстларим!

Тунги шамол билан далага елинг,
 Ўзбек дарди билан қалбларни тилинг,
 Пахтакор халқимга яқинроқ келинг,
 Шеър ёзолмай қолган шоир дўстларим!

Ўшанда ҳақиқий дардманд бўласиз,
 Кибрдан, ҳасаддан баланд бўласиз,
 Ўзбекистонимга пайванд бўласиз,
 Шеър ёзолмай қолган шоир дўстларим!

Шеър йўқ, унутилса ўзбек — онангиз,
 Унинг дардларидан асло тонмангиз,

Оппоқ дала бўлсин ижодхонангиз,
Шеър ёзолмай қолган шоир дўстларим!

МУНОЖОТ

Ҳар булут галаси — бир тошқин дарё,
Улкан баҳрдаги ҳубобсан, аммо
Бизга бир қултумин бўрмайсан раво,
Юртимдан сувингни қизғанма, осмон!

Қулоқ сол, қалдироқ нолаларимга,
Боққин, бошдаги оқ толаларимга,
Раҳм этгин қақраган далаларимга,
Юртимдан сувингни қизғанма, осмон!

Ҳар ёзда буглатиб обу ҳайвонни,
Ичдинг коса қилиб Ўзбекистонни,
Қуритган ўзинг-ку Орол-туғённи
Юртимдан сувингни қизғанма, осмон!

Ҳозир қиш, ишга сол абрларингни,
Соғиндик қор билан ёмғирларингни,
Тупроғим боқмоқда тайрларингни,
Юртимдан сувингни қизғанма, осмон!

АРИЗАСИГА ҚУРА

Баҳор ўтиб, бўстонни
Зоғлар эгаллаб олди.
Гуллар бошлиғи Булбул
Танҳо бенажот қолди.

Ғайирларнинг дастидан
Топталди не-не удум.
Гуллар хазон, булбулга
Мудом, эрта кеч зуғум.

Зоғлар қилади такрор,
Раҳбарлигинг бас, шоввоз.
Тезроқ бўшатгин постни,
Қани, аризангни ёз...

Мана, улкан анжуман,
Барча қушлар жамулжам.
Зоғбоши сўйлаётир:
«Биз ҳақпарвар, бокарам.

Кўп ялиндик булбулга,
Курсингни тарк этма деб.
Урганиб қолдик сенга,
Орамиздан кетма, деб.

Бироқ менга айтдики,
Ҳордим, бўшатгин, жўра.
Ишидан этдик озод
Аризасига кўра».

ХОМ ХАЕЛЛАР

Ҳар кимга насиба бахш этган қисмат,
Кимга шон, кимга тахт, кимларга висол
Шоир насибаси хомхаёл фақат,
Шоирга етгани, фақат хомхаёл!

Юнсаклик осмонга бўлгандек ҳамроҳ,
Диёнатга ҳамроҳ бўлажак очун.
Бу шоирнинг кўҳна хомхаёли, оҳ,
Айблаб бўлармиди уни бу учун.

Вафодор бўлади дўстларнинг бари,
Вафо келажакдир қиз берса сухан...
Беҳисоб шоирнинг хомхаёллари,
Хомхаёл шоирнинг илинжи экан.

Сочинг аросида қўлларим йитар,
Лабларинг лабимга кўрсатар карам.
Бас дема, инжима, шоирга, дилбар,
Наҳотки кўп кўрсанг хомхаёлни ҳам...

Ҳар кимга насиба бахш этган қисмат;
Кимга шон, кимга бахт, кимларга висол.
Шоир насибаси хомхаёл фақат,
Шоирга етгани фақат хомхаёл!

* * *

Чамаси, табиат ҳам биздан ўрганар секин,
Сифатда хатоси кўп, бироқ хўб самарадор.
Товуқни қанот билан яратгандир, ва лекин,
Бургут каби учолмас, қаноти бенаф, бекор.

Хатто кўролмасликни ўрганибди табиат,
Идрок билан тикилган ҳар одам буни уқар.
Айни эрта баҳорда шамол бўлиб бешафқат,
Бенажот олмаларнинг гулларин ерга тўқар.

Ҳа, ҳа, ўрганаётир озми-кўпми ҳарқалай,
Давом эттирмоқдамиз бетиним устозликни.
Бир гумон боис, қалбда ташвишим бордир
талай:

Ўрганиб олмасайди биздан қоғозбозликни.

Майсазорнинг ўрнини қоғоззор олса, эвоҳ,
Одамзод тирикликдан айрилиб қолар бехос.
Беомон қийнар мени нотинч идроким ногоҳ,
Қўрқаман: битмасайди бугдой ўрнига қоғоз,

Оталарнинг умри жанггоҳда кечган,
Унутиб юборган уларни кўплар.
Вужудларин ўқлар, миналар тешган,
«Дам олиш» жойлари фақат окоплар.

Тунлари беуйқу, кунлари бетин.
Юраклари гўё ёнаётган пар.
Дастурхонлар нонсиз, қорин оч... лекин
Биз каби ҳаётдан нолимаганлар.

Тўқмиз, эғнимиз бут, қалбларда не реш?
Нолиймиз тун-кун, яшамай тикка.
Кураш бор жойларда бўлмайди нолиш,
Кураш ўргатади нолимасликка!

БИР ШОИР ҲАҚИДА

Шеърларида ҳақ деб бўлади гирён,
Ҳаётда ғирт лоқайд, бўлмангиз ҳайрон.
Унга илҳом билан имон келади,
Ундан илҳом билан кетади имон.

* * *

Торгина қафасда шодмон бедана,
Куйига на кулфат, на армон ёвуқ.
Мудом тилидадир бахтдан фасона,
Ахир у бахтиёр — мудом қорни тўқ.

Дала-даштлар унут, бедазор унут,
Озод шаббодага бўлмади шерик.
Наҳот қорин тўйса олам бўлар бут,
Наҳот қорин билан ўлчанади эрк?!

* * *

Овчи овдан қайтар шодмон, бахтиёр,
Гўё қайтиб келган гўрдан отаси.
О, қанча каптарлар бўлди ярадор,
Ярадор қушларга тўла халтаси.

Сен ўша сайёдга ўхшайсан, зебо,
Ҳажринг яралаган қалбларни, эсиз.
Сайёд халтасидир ошиққа дунё,
Сайёд халтасининг каптарларимиз!

* * *

Ҳамон дарвозага соламиз занжир,
Ўйлар занжирланган, шу ҳол дўконда.
Наҳот ўғриларнинг измида давр,
Наҳот яшамаймиз дориломонда.

Сино даврида ҳам бўлганди шундоқ.
Наҳот ўзгармаган то ҳануз ҳаёт.
Йўқ, унчалик эмас, боиси жўнроқ:
Занжирга ўрганиб қолган одамзод!

* * *

Тунларни уйқусиз кечирар дийдам,
Жолали мардумда хобга йўқ тоқат.
Соғиниб санчийди ситамли сийнам,
Кўзим очиқлиги — жонимга офат!

Руҳи зардим хароб, куздек сўлибман,
Англадим, қароғим юмилмас ортиқ. —
Ҳажрингда ўлибман, эй ёр, ўлибман,
Дунёдан кетибди кўзларим очиқ...

* * *

Пешонам шўр, сен ҳам шўр,
Бухоро ери — далам.
Мени санам алдади,
Наҳот алдандинг сен ҳам.

Шўрингни ювай, бериб
Яхоб ва қалб қўрини.
Лекин айт, не ювади
Пешонамнинг шўрини?!

ФИРОҚ КУНЛАРИ

Сенга яшаш осон, шукр қил, шукр,
Гарчи гоҳо ғамлар ичра қоласан.
Гуссага ботганда, дўстим, баҳузур,
Бахтли кунларингни ёдга оласан.

Ақлим танибманки, ўртайди фироқ,
Дилозор дилдордан, дийдор-карам йўқ.
Гуссага ботганман, қилайин қандоқ,
Ёдга оладиган бахтли лаҳзам йўқ.

* * *

Не бўлар йўқласанг, юзлари гулгун,
Севинч ашким этса этагингни ҳўл.
Афсус боқолмайман йўлингга бу кун,
Кўз ёшим бермайди нигоҳимга йўл.

Ошиқ толенда кулфат барқарор,
Назаримда, олам тубсиз, тор чоҳдек.
Сени кутмоқдаман, қолганман ночор
Кўз ёш ичидаги йўлсиз нигоҳдек.

* * *

Эмишки, бўлдилар ҳасратлар одош,
Дерлар: ҳаётимиз — қуёшли кундуз.
Йўқса нечун шоир кўзларида ёш,
Нега кундуз бўлса кўринди юлдуз!

Эмиш: давронимиз булутсиз осмон,
Абрисз фалак деб ўқигин таҳсин.
Йўқса нечун шоир дилида исён,
Булутсиз осмонда чақнамас чақин!

* * *

Дединг: «Гуссалидир сен битган ашъор,
Нега куйламайсан бахт ҳақда, дилшод».
Кимки ғамдан озод, ўша бахтиёр,
Бошим фироқ ичра, эмасман озод.

Дўстим, аҳволимни англаб сўйлагин,
Келмас, гарчи кўнглим васлига муштоқ.
Кўрмаган нарсамни қандоқ куйлайин.
Билмаган нарсамни ёзайин қандоқ?

* * *

Ҷиш ҷўзиялиб кетди... қор... ўртар дилни,
Заминдек оқариб бормоқда бошим.
Соғиниб яшайман яшил фаслни,
Битган—бардошимдир, томган—кўз ёшим.

Ахир қачонгача қарғалар хайли
Ер-кўкимда ҳоким, қолдим дилабгор.
Сени қўмсаяпман, кечиксанг, майли,
Келмайин қолмасанг бўлгани, баҳор!

* * *

Ҳабибим, дедингни, бенаф курашмак,
Оламда фосидлик, кажлик устивор.
Гарчи балоларга тутамиз кўкрак,
Лекин гал балар бўлмас бизга ёр.

Курашсак, юракда сўнмаса сабот,
Ғалаба бўлмайди гарчи муяссар,
Бизни кечиради келажак авлод,
Курашмаганларни кечирмайдилар!

УМР ТОНГЛАРИ

Қушлар уйғонади инграшларимдан,
Кўксим оҳларидан йиртиқ гирибон.
Суд йўқ кўкка боқиб ҳўнграшларимдан,
Ҳар кеч олиб кетар умримдан бир тонг.

Талончи тунлардан кимга арз этай,
Тиғдир — чорасизлик, дилни парчалар.
Ошноқ тонгларимни, мендан сўрамай,
Олиб кетаётир кечалар...

* * *

Ишқ бир аждаҳодир, боши мингдан кўп,
Минг жойимдан ёқар, кўзларимда ашк.
Битта боши — ҳижрон, ғойибдир маҳбуб,
Битта боши — соғинч, битта боши—рашк...

Нечун мунча гаюр, эй фалак — авбош,
Нечун дучор этдинг бу балоларга.
Нечун менга бериб биттагина бош,
Мингга бош бергансан аждаҳоларга?!

* * *

Менинг пешонамга ҳижрон ёзилган,
Гувоҳдир кўз ёшим руҳи зард ила.
Менинг пешонамга афгон ёзилган,
Тўладир юрагим кулфат, дард ила.

Васлинг—баҳоримдир, ҳижронинг—кўзим,
Сенинг дийдорингни бўзлаб кутаман.
Дилдор, вафодорни сийламоқ лозим,
Баҳор нималигин билмай ўтаман.

* * *

Ҳар сочинг толаси бир қизча бордир,
Ҳар қоши камонинг бир қиздан афзал.
Инжа белли қаддинг шунчалар нодир,
Минг қиз жамолидан зиёда, гўзал.

Кўзинг битта қиздир, битта қиз чеҳранг,
Минглаб қиз чиройи сенда, дилоро,
Нетар бир қизчалик меҳрли бўлсанг,
Нетар бир қизчалик айласанг вафо?!

Ёлғизман, севгимни этажаксан рад,
Жонимни олади, оҳ, шу гумоним.
«Мени севасанми, баён эт, гулқад»,—
Демоққа айланмас музтар забоним.

Сен рад этасан деб дилим догланган,
Гумоним — бағримга санчилган шамшир.
Дилбар, қўрқув билан тилим боғланган,
Оғзим занжирланган, оғзимда занжир!

ИШҚ БИЛАН...

Тузгандик ишқ билан бир пайт иттифоқ,
Лекин йиллар ўтиб олди боримни.
Олди юрагимни, бағримни, эвоҳ,
Ҳатто олиб қўйди ихтиёримни.

Иттифоқчим, нечун мунча тенгсизлик,
Сен руҳсат бермасанг, ололмам нафас.
Мен дарё, сен уни ютган денгиздек,
Бундоқ иттифоқдан чиқмасам бўлмас!

ХЕВАЛИК СУЛУВГА

Ҳилол нури билан бўйлашса, бор гап,
Белинга ўйноқлаб ўртарди сочинг.
Кетсам, ўримининг учидан ушлаб,
Бизнинг Бухорога етарди сочинг.

Етгач, тортиб олсанг юртимдан агар
Бу қора ўримни, Хева қуёши,
Шубҳасиз, учига осилиб келар
Бутун бухоролик йигитлар боши!

* * *

Муҳаббат бир тигдир, висолдан кўра
Ҳижрон яхши чархлар, ҳижрон чархлайди.
Бу савдо қурбони — қалбимдан, сўра,
Армонлар чархлайди, афгон чархлайди.

Муҳаббат бир шажар, самари камроқ,
Мевасин ейишга ярайди висол.
Эй дўст, ул дарахтнинг боғидир фироқ,
Муҳаббат ҳижронда топади камол.

* * *

Ёрим шафқатли экан, ҳижронин раво кўрди,
Жонимни ўртагувчи — фигонин раво кўрди.

Айтай, унга салламно бошимга битган бало,
Бахтимни қилган қаро—армонин раво кўрди.

Пойига садқа бошим, жоним байтул ҳазанда,
Менга гами оламнинг зиндонин раво кўрди.

Қуллуқ ёрга, дийдорин қўмсаб-қўмсаб ўларман,
Қўмсаб-қўмсаб ўлишдек, имконин раво кўрди.

Ёлгон ваъда берди деб, ношукур ўлма, Юсуф,
Иўлин чангин кўзга сурт, ёлгонин раво кўрди

* * *

Ёр олдингда гуноҳим, юрагимнинг қонлиги,
Ҳижронингда нолишим, рангимнинг сомонлиги.

Васлин истаб топмадим, бу оламда топганим:
Дилимнинг вайронлиги, кўзимнинг гирёнлиги.

Вағримни ҳайвонларнинг ҳайвонлиги тирнамас,
Вағримни тирнайдиган, касларнинг ҳайвонлиги.

Шоирга ҳукмдорлар зуғум этар азалдан,
Шевадир булбулларга чуғзларнинг чўпонлиги.

Шуарони не боис этурлар ёмон отлиқ,
Адолат истагани — шоирнинг ёмонлиги:

Утаётган тун каби битса ҳажринг, оҳ мени,
Чўлпон каби ёндирди кўзларинг чўлпонлиги.

Юсуф, ишқ ичра мудом султон бўлиб қолурсан,
Утиб кетади ўзга султонлар султонлиги.

* * *

Ташна сув ҳақида ўйласа агар,
Унинг чанқоқлиги ортар бешбаттар.

От ҳақда ўйласа отсиз чавандоз,
Қалби ўтга тушган — йиртилган қогоз.

Гар фарзанд ҳақида ўйлар бефарзанд,
Вағрин паркандлари бўлур минг парканд.

Бошимга ҳижронин солди паризод,
Мени бахт ҳақида ўйлатма, ҳаёт!

* * *

Вайрон, кўнглим, вайронага вайронликни ўргат,
Ҳайрон, кўзим, ҳайронларга ҳайронликни ўргат.

Сарғайганман, хазон бўлган боғлардан баттарроқ,
Заъфарон юз, хазонларга хазонликчи ўргат.

Оҳ, ҳажрини сийладинг-ку, ўзингни қиймалаб,
Бағрим, ҳотам мезбонларга мезбонликни ўргат.

Кўз ёшларим ўтрусида уммонлар томчидир,
Ашким, қани уммонларга уммонликни ўргат.

Дарс олгуси келса магар шайтонлар суруги,
Бевафо ёр, шайтонларга шайтонликни ўргат.

Оғуладинг фироқ билан нотавон жонимни,
Эй чархи дун, илонларга илонликни ўргат.

Ғами билан шодон бўлгин, ҳажри билан комрон,
Ошиқ Юсуф, комронларга комронликни ўргат.

ҚАЛАМГА

(Ҳазил)

Тонггача сен билан бўлардим, бироқ,
Тонгда бормоғим шарт хизмат жойимга.
Бир оз мизғиб олай, борай эртароқ,
Хизмат тўлаяпти ҳар бир ойимга.

Тонгни танҳо оттир, дилим хумори,
Кечиксам, ишда йўқ юзи-хотирлар.
Элу юрт уйқуда, ҳамма қатори
Шўрлик шоирлар ҳам ухлаётирлар!

* * *

(Ҳазил)

Агар ҳақиқатга бўлсангиз содиқ,
Солса ноҳақликлар чеҳрангизга из,
Давлат чўнтагини чўктирманг ортиқ,
Нашриёт қурсангиз, қуринг эшиксиз!

Эшик деб харажат этилар ахир,
Умрдан кечади не-не соатлар.
Қанчалаб мустаҳкам этманг, бари бир
Бузиб ташлайдилар талантсиз зотлар!

ДҶРМОН

(Ҳазил)

Чинорлар баланд-баланд,
Бошлари осмондадир.
Жони ором ила банд,
Шоирлар Дўрмондадир!

Ишкомлар қатор-қатор,
Анор, олма... бари бор,
Бўлишиб улфати-чор
Шоирлар Дўрмондадир!

Етоқхона, ошхона,
Ошпаз қизлар парвона.
Минг хил таом... шарқона,
Шоирлар Дўрмондадир!

Бунда бор на қатқалоқ,
На кетмон бор, на ўроқ.
Пахта гамидан йироқ
Шоирлар Дўрмондадир!

Дарду армон далада,
Бободехқон далада,
Ўзбекистон далада,
Шоирлар Дўрмондадир!

ЎНТА СЎЗ

(Ҳазил)

Қайси шеърда бўй таратар «гул»,
Ўша шеърда сайрайди «булбул».

Қайси шеърда бор бўлса «омон»,
Ўша шеърда мавжуддир «замон».

Қайси шеърда гуркирайди «боғ»,
Ўша шеърда кўкни тешар «тоғ».

Қайси шеърда пойидор «жаҳон»,
Ўша шеърда устивор «ҳар он».

Қайси шеърда топилади «йўқ»,
Ўша шеърда отилади «ўқ».

Кўпаймасди шоир бу қадар.
Шу ўнта сўз бўлмаса агар!

БАЗАДАГИ ТАҚСИМОТ

(Ҳазил)

Бизнинг орамизда ҳам
«Аҳли дониш» яшайди.
Ул зотларнинг бариси
Базаларда ишлайди.

Қўйиб берсанг уларга
Бошқарарлар дунёни:
Берар чўлни балиққа,
Қўйларга-чи, дарёни.

Биёбон Қарбалога
Ажратишар кемалар.
Шимолий Муз баҳрига
Жўнатишар тевалар.

Бизнинг орамизда ҳам
«Аҳли дониш» яшайди.
Ул зотларнинг бариси
Базаларда ишлайди.

Ушалар омон бўлсин,
Ушалар боқар юртни.
Тақсим қилдилар бир кун
Ош тузию гугуртни.

Барча туз Хоразмга
Кетди минг-минг вагонда.
Бор гугурт юборилди
Поезда Андижонга.

Туз йўқ деб, гугурт йўқ деб
Бутун эл қовоқ осди.
Анжонни босди гугурт,
Хоразмни туз босди.

Халқнинг ярми туз учун
Отланди Урганч томон.
Ярми эса йўл олди
Ҳайдасан деб Андижон.

Хоразмлик гугурт деб
Андижонга елади.
Андижонлик туз излаб
Хоразмга келади.

Бу кун ҳамма йўловчи
Кетган гугуртга, тузга.
Заводда иш тўхтади,
Иш тўхтади отизда.

Вокзалга одам сизмас,
Билет нархи осмонда.
Ҷишда навбатга турсанг
Оласан саратонда...

Бизнинг орамизда ҳам
«Аҳли дониш» яшайди.
Ул зотларнинг бариси
Базаларда ишлайди.

СИМЕҒОЧДАГИ ЛАМПОЧКАНИНГ АЙТГАНИ

(Ҳазил)

Айбим: нурафшонлигим,
Ичим тўла зиёдир.
Мендеклар борлигидан
Дунё — ёруғ дунёдир.

Насибамиз не? Кўринг,
Симёғочлар — дорларни.
Нокаслар осадилар
Қалбида нур борларни!

ТУХУМЧИЛИК СОВХОЗИ

(Ҳазил)

Инобатга олиниб,
Не-не донишлар сўзи,
Бунёд этилди, дўстлар,
Тухумчилик совхози.

Зўр ақл эгалари
Тўлдиргач минглаб қоғоз.
Иш бошлади совхозда,
Бир товуғу қирқ хўроз.

Ажабланманг: хўрозлар
Кўп бўлмаса мунча ҳам.
Бири директор бўлди,
Тўңқиз хўроз унга «зам».

Соғлиқ ҳам керак нарса,
Соғлиқ — спорт ҳиммати.
Тузилди спортчилар —
Кўнгилли жамияти.

Жамият бўлгандан сўнг,
Бўлмоғи шарт пешвоси.
Бири раис, тўңқизи
Шу жамият аъзоси.

«Авто»ю, «Китобсевар»,
Деган қанчадан-қанча
Жамиятда курсилар,
Турар эга кутганча.

Чақмоқдай кескин ишлаб,
Раҳбарларнинг мияси.
Юқорига ёзди хат
Совхоз дирекцияси.

Хат «халқ бахти»чун деган,
Либос билан ўралди.
Бўш курсиларга тагин
Олтмиш хўроз сўралди.

...Ниҳоят, юзта хўроз
Товуққа қилар зуғум.
Совхоз элга беради
Кунига битта тухум.

Кулманг, дўстлар, ҳазил деб,
Шоир айтса дардини.
Юладиган пайт келди
Хўрозларнинг патини!

ИСКАНДАРНИНГ ШОХИ

(Ҳазил)

Шаҳарга сизмайман, кўп туrolмайман,
Одатда, шоирлар шаҳарда яшар.
Нафас ололмайман, кун кўролмайман,
Ёрилиб ўламан кетмасам агар.

Қишлоқ қудуқлари — жонимга имдод,
Қишлоқни қўмсадим, хайр, қайтаман.
Шаҳарда қудуқ йўқ... водопровод...
Шаҳарда дардимни қайга айтаман?!

МУНДАРИЖА

«Яширмайман...»	3
«Қайдаки интилиш бор...»	4
Чернобиль АЭСи	5
Деворсиз турмалар	7
Халқнинг Фурқатга рози	8
Жавобини кутаётган сўроқ	9
Бир устозга деганларим	9
Ленин партиясига	10
Ўзбекистон суврати	10
Алданган дўстга	11
Тепаликда туриб	11
Ғалати касаллик	12
Ишқи абадга	12
Курсипарастга	13
Хорижни мақтаган сайёҳга	14
«Отам эккан толлар...»	14
«Ўғлонлар ўстирдинг...»	14
Мададкор	15
Ҳали кўзи очилмаган кучукбаччалар ҳақида шеър	16
«Мунча чўзилмасанг»	16
Қишдаги дарахтга	17
«Кеча саҳнамизда...»	17
«Пешонангга ажин тушгани сайин»	17

«Оғочдан ясалган...»	18
Исковуч итлар	18
Кул ичидаги чўғнинг деганлари	18
Дўконда	19
Бўри	19
Насриддин Афандининг Бухородаги ҳайкали қошида	19
Чақинлар	20
Бизнинг боғимиз	21
«Кўк ва Ўзбекистон...»	22
Таҳрирчиларга	22
Нурли оролчалар	23
«Дўстим кўп...»	24
Мусофир	25
Қайта қуриш ҳақида	26
Ғофил кийиклар	26
Шоирларга очиқ хат	26
Шоирни ёдлаб	28
Ўтсираган ўчоқлар	28
«Баъзи дўстларимга» туркумидан	29
«Айланиб турибди...»	29
«Ғанимлардан бешафқат...»	30
Шоир дўстларимга	30
Муножот	31
Аризасига кўра	31
Хомхаёллар	32
«Чамаси, табиат ҳам...»	33
«Оталарнинг умри...»	34
Бир шоир ҳақида	34
Шаҳарлик дўстдан мактуб	35
«Табиат, кимнидир...»	35
«Мактабга кетишдан бурун...»	36
«Қалб йўриғи билан...»	36
«Торгина қафасда...»	37
«Овчи овдан қайтар...»	37
«Ҳамон дарвозага...»	37

«Тунларни уйқусиз...»	38
«Пешонам шўр...»	38
Фироқ кунлари	38
«Не бўлар йўқласанг...»	39
«Эмишки...»	39
«Дединг: «Ғуссалидир...»	39
«Қиш чўзилиб кетди...»	40
«Ҳабибим, дедингки...»	40
«Умр тонглари...»	40
«Ишқ бир аждаҳодир...»	41
«Менинг пешонамга...»	41
«Ҳар сочинг...»	41
«Ёлғизман, севгимни...»	42
Ишқ билан	42
Хивалик сулувга	42
«Муҳаббат бир тигдир...»	43
«Ёрим шафқатли экан...»	43
«Ёр, олдингда гуноҳим...»	43
«Ташна сув ҳақида...»	44
«Вайрон, кўнглим, вайронага...»	44
Қаламга	45
«Агар ҳақиқатга...»	45
Дўрмон	46
Ўнта сўз	47
Базадаги тақсимот	47
Симёғочдаги лампочканинг айтгани	49
Тухумчилик совхози	49
Искандарнинг шохи	51

На узбекском языке

ЮСУФ ДЖУМАЕВ

Картины воображения

Стихи

Китоб иқтисод қилинган қоғоз ҳисобидан босилди

Тақризчи *Назира Жуманиёзова*

Редактор А. Қутбиддинов
Рассом А. Мамажонов
Расмлар редактори А. Кива
Техн. редактор Э. Саидов
Корректор Ш. Муҳиддинова

ИБ № 4047

Босмахонага берилди 09.09.87. Босишга рухсат этилди 04.01.88.
Р. 17856. Формати 70x90 1/32. Босмахона қоғози № 2. Адабий
гарнитура. Юқори босма. Шартли босма л. 2,05. Шартли
кр.-оттиск 2,19. Навир л. 1,9. Тиражи 5000. Заказ № 49.
Баҳоси 20 т. Шартнома 69—87. Гафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти. 700129. Тошкент, Навоий
кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси иш-
лари Давлат комитетининг Бекобод шаҳар босмахонаси.

www.ziyouz.com kutubxonasi

Жумаев, Юсуф.

Хаёлот манзаралари: [Шеърлар]. — Т.;
Адабиёт ва санъат нашриёти, 1988. — 56 б.

Бухоролик Юсуф Жумаевнинг халқ оғзаки ижодига яқин, тили содда, шиддатли, ҳис-ҳаяжонга йўрилган шеърлари шеърнат ихлосмандларига маълум ва манзур.

Шоирнинг ушбу китобига ана шундай ҳиссиётли, куюн-чаклик билан ёзилган шеърлари сараланди.

Джумәев, Юсуф. Картины воображения.